

Ганна ПОЛІЩУК,
orcid.org/0000-0002-9547-4959
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови та методики її викладання
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
(Кропивницький, Україна) lopotova@ukr.net

ВІЛЬНЕ ФОНЕМНЕ ВАРІЮВАННЯ ДИФТОНГІВ У СТРУКТУРІ ВЛАСНИХ НАЗВ У ПІДГОТОВЛЕНОМУ ТА СПОНТАННОМУ МОВЛЕННІ

У статті запропоновано основні результати мовленнєвої перевірки специфіки вільного варіювання в структурі власних назв із фонемним варіюванням дифтонгів через дослідження їхньої реалізації у підготовленому та спонтанному мовленні в аспекті південноанглійської та загальноамериканської норм вимови, які зіставлено з матеріалом лексикографічних джерел. Висунуте припущення про те, що якщо розвиток мовної системи, а також норми як її корелята здійснюється через варіанти, то і зміни в кодифікації відбуватимуться шляхом кодифікації варіантів, вживаних освіченими носіями соціально-престижної вимовної норми. Дослідження варіювання дифтонгів саме у структурах власних назв як складової частини мовної комунікативної системи, що становить значну частину соціокультурного контексту мови і мовної картини світу, значно поглиблює знання про вільне фонемне варіювання у зв'язку із загальною тенденцією до розгляду мовних одиниць із погляду їхньої комунікативної значущості. Аудитивний аналіз фонемного складу власних назв із вільним фонемним варіюванням дифтонгів полягав в ідентифікації фонемних сегментів власних назв, результати якого зіставлено з варіантами фонемних структур, відображених у вимовному словнику *Longman Pronunciation Dictionary*. Дані, отримані в результаті аудитивного аналізу, підтвердили факт фонемного варіювання дифтонгів у фонемних структурах власних назв південноанглійської і загальноамериканської вимовних норм: більшість слів у реалізації носіїв південноанглійської та загальноамериканської вимовних норм мають або дифтонг, або його вільний варіант – монофтонг, зафіксований у *Longman Pronunciation Dictionary*. Установлено, що кожен із розглянутих видів мовлення (читання й інтерв'ю) як зразки підготовленого і спонтанного мовлення відрізняються своїм специфічним набором вільних варіантів дифтонгів південноанглійської та загальноамериканської норм вимови. Виявлено модифікації фонетичних характеристик спонтанного мовлення порівняно з підготовленим. Доведено, що кодифікація як корелят вимовної норми на сучасному етапі її розвитку виявляє тенденцію до закріплення у вимовних словниках об'єктивно існуючої мовної норми з притаманними їй варіантами, що підтвердив аудитивний аналіз інформації носіїв південноанглійської та загальноамериканської норм вимови.

Ключові слова: варіювання дифтонгів, південноанглійська та загальноамериканська норми вимови, власні назви, підготовлене мовлення, спонтанне мовлення, носії мови, аудитивний аналіз.

Ganna POLISHCHUK,
orcid.org/0000-0002-9547-4959
Candidate of Philological Sciences,
Assistant Professor at the Department of the English Language and its Teaching Methods
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University
(Kropyvnytskyi, Ukraine) lopotova@ukr.net

FREE PHONEMIC DIPHTHONG VARIATION IN THE STRUCTURE OF PROPER NAMES IN PREPARED AND SPONTANEOUS SPEECH

The article presents the main results in speech verification of free variation specificity in the structure of proper names with the phonemic variation of diphthongs by studying their implementation in prepared and spontaneous speech in terms of Received Pronunciation and General American pronunciation norms, which are compared with the material of lexicographic sources. It also suggests that the development of the language system, as well as norms as its correlate, is carried out through variants and the changes in codification occur through the codification of variants used by educated native speakers, who represent socially prestigious pronunciation norms. The diphthong variation study in the structures of proper names as a part of the linguistic communicative system, which is a significant part of the sociocultural context of language and linguistic view of the world, drastically deepens knowledge of free phonemic variation due to the general tendency to consider linguistic units in terms of their communicative significance. The aim of the auditory analysis of the phonemic composition of proper names with free phonemic diphthong variation was to

identify phonemic segments of proper names and to compare the results with the variants of phonemic structures presented in Longman Pronunciation Dictionary. The auditory analysis data confirmed the fact of phonemic diphthong variation in phonemic structures of proper names of Received Pronunciation and General American pronunciation norms: most words in the implementation of Received Pronunciation and General American native speakers have either a diphthong or its free variant – monophthong, recorded in the Longman Pronunciation Dictionary. It was established that each of the considered types of speech – reading and interview as samples of prepared and spontaneous speech – differ in the specific set of free diphthong variants of the mentioned above pronunciation norms. Modifications of phonetic characteristics of spontaneous speech in comparison with the prepared one were found out. It was proved that codification as a correlate of the pronunciation norm at the present stage of its development shows a tendency to consolidate the objectively existing language norm with its inherent variants in pronunciation dictionaries. This fact was confirmed by the auditory analysis of information of native speakers.

Key words: *diphthong variation, Received Pronunciation and General American pronunciation norms, proper names, prepared speech, spontaneous speech, native speakers, auditory analysis.*

Постановка проблеми. Стаття присвячена мовленнєвій перевірці вільного варіювання в структурі власних назв із фонемним варіюванням дифтонгів. Основні результати комплексного дослідження впливу системи мови на вільне фонемне варіювання дифтонгів (ВФВ) у кодифікованих нормах вимови британського та американського варіантів англійської мови у власних назвах, зокрема впливу інших характеристик слова, які можуть підсилювати або послаблювати дію внутрішньомовних чинників на фонемне варіювання дифтонгів та визначати його якісно-кількісні особливості, проведеного раніше на матеріалі лексикографічних джерел (Поліщук, 2020), вирішено доповнити спостереженням за реальним мовленням носіїв аналізованих типів вимови та мовленнєвою перевіркою отриманих у результаті експерименту варіантів, що не було предметом спеціального дослідження, а беручи до уваги той факт, що кожна мова має велику кількість власних назв (лат. *Nomen proprium*) – носіїв інформації, які присвоюють конкретному об'єктові чи особі для виокремлення з ряду однакових чи подібних (Рослицька, 2017: 103), що мають значне мовне навантаження, вважаємо, що варіювання дифтонгів саме в цьому про шарку лексики потребує детального висвітлення, оскільки помітно поглибить знання про вільне фонемне варіювання дифтонгів.

Отже, актуальність варіювання дифтонгів саме у структурах власних назв як складової частини мовної комунікативної системи, що становить значну частину соціокультурного контексту мови і мовної картини світу, не викликає сумнівів, оскільки значно поглиблює знання про вільне фонемне варіювання у зв'язку з загальною тенденцією до розгляду мовних одиниць із погляду їх комунікативної значущості, а в межах цієї роботи саме передбачена орієнтація дослідження на розкриття цілісності об'єкта, на виявлення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта та зведення їх у єдину теоретичну картину.

Аналіз досліджень. Метою більшості робіт, присвячених варіюванню дифтонгів, було встановлення специфічних умов виникнення та діахронічного розвитку системи дифтонгів британського варіанта англійської мови (Л.С. Лещенко, С.Ю. Комісарчик, Л.О. Забулене), аналіз основних артикуляційних і спектральних параметрів для виявлення інваріантних характеристик (В.М. Бухаров, О.К. Демідов, Т.В. Міронова), встановлення інвентаря для визначення тенденцій розвитку підсистеми дифтонгів британського варіанта англійської мови (Г.К. Кенжебулатова), виявлення джерел варіативності, що зумовлюють якісно-кількісні зміни дифтонгів британського варіанта (І.О. Шишкова). Отже, **метою** цієї статті є виявлення специфіки вільного варіювання в структурі власних назв з фонемним варіюванням дифтонгів через дослідження реалізації дифтонгів у підготовленому та спонтанному мовленні.

Виклад основного матеріалу. Комплексне дослідження ВФВ дифтонгів південноанглійської (RP) та загальноамериканської (GA) вимовних норм у фонемних структурах власних назв, зокрема впливу на ВФВ дифтонгів інших характеристик слова, виявило сукупність факторів, що сприяють ВФВ дифтонгів, а проведений аналіз підтвердив вплив системи мови на варіювання дифтонгів: акцентні характеристики, складова і морфемна будова слова, довжина слова у фонемах та позиція варіювання, етимологія можуть підсилювати або послаблювати дію внутрішньомовних чинників на фонемне варіювання дифтонгів та визначати його якісно-кількісні особливості (Поліщук, 2020). Водночас вважаємо, що, оскільки об'єктивна реальність мовленнєвого узусу та його відображення в лексикографічних джерелах не збігаються, дослідження ВФВ дифтонгів у вимовних нормах обох варіантів доцільно доповнити спостереженням за реальним мовленням носіїв аналізованих типів вимови та мовленнєвою перевіркою отриманих у результаті експерименту варіантів.

Загальновідомо, що під час вивчення вимовної норми повинно досліджуватися реальне мовлення носіїв мови (Вербицкая, 1977: 39), тому його дослідження складається з запису та слухового аналізу записаного матеріалу, а задля опису «вільних» фонемних варіантів дифтонгів британського та американського варіантів було розглянуто певний еталон вимови дифтонгів у мовленні освічених природних носіїв RP та GA, який дозволив під час порівняння результатів дослідження установити можливі відхилення та причину їхнього виникнення. Таким еталоном слугував вимовний матеріал, який складався з 48 речень, фонемні структури власних назв яких мають дифтонги, що складають ядро варіювання дифтонгів британського (як зразка) варіанта англійської мови (Поліщук, 2012: 515). Мета експерименту не розголошувалась його учасникам.

Для виявлення специфіки вільного фонемного варіювання досліджувалась реалізація дифтонгів: 1) у підготовленому мовленні: читанні публіцистичного газетного тексту інформативного характеру із нейтральною констатацією подій, стандартизованим оповіданням та фіксованим характером композиції; 2) у спонтанному мовленні: інтерв'ю носіїв мови, яке вони давали досліднику – експериментатору, відповідаючи на низку наступних запитань: 1) What is your name? 2) When and where were you born? 3) Do you have any hobby? 4) What are you greatly interested in? 5) Do you like travelling? What countries have you ever been to? 6) What about your family? Children? Their names тощо, які провокували вживання у спонтанному мовленні певної кількості саме власних назв. Записані тексти стали вихідним матеріалом для складання орфоепічних протоколів фонограм, які є основою для слухового аналізу.

Ми приймаємо думку, що читання композиційно простих текстів з об'єктивною формою викладу, яке дозволяє елемент оцінності, але позбавлене експресії, максимально наближається до нормативної реалізації як сегментного, так і супрасегментного рівня (Стериополо, 1995: 91), водночас художні тексти, які є більш складними композиційно, неоднорідними за своєю структурою та емоційно забарвленими, мають різні прийоми образності, живописності, повинні читатись з використанням просодичних засобів, які по-різному можуть впливати на характеристики звуків. Щодо інтерв'ю як виду спонтанного мовлення носія певного типу вимови, який не підозрює про фіксацію своєї вимови, існують різні погляди, наприклад, Л. Холл-Лей, З. Бойд (L. Hall-Lew, 2017: 93) дотримуються думки про

те, що порівняно із самозаписом (self-recording) у процесі інтерв'ю неможливо дослідити увесь потенціал фонемного варіювання, а, наприклад, Е.В. Гнатюк у кандидатській дисертації доводить, що саме спонтанне мовлення є найкращим матеріалом під час дослідження вимовної норми, оскільки дозволяє зануритись у процес функціонування фонетичної системи, дослідити багатий арсенал фонетичних засобів передачі додаткових, експресивних значень (Гнатюк, 2009: 5). Однак це дещо неекономний засіб отримання матеріалу, оскільки вибрати факти, що зіставляються, у мовленні різних дикторів важко, а іноді й неможливо. Саме тому доцільно записувати і читання, і спонтанне мовлення (Вербицкая, 1977: 39-40).

Диктори володіють літературною нормою вимови (RP або GA) сучасної англійської мови без діалектних рис або просторіччя, коротко представимо їхній соціальний портрет: Дж. Сміт (44 роки, освіта вища, Великобританія), Б. Грін (21 рік, освіта незакінчена вища, Великобританія), Дж. Сільверс (52 роки, освіта вища, Великобританія); Х. О'Брайен (35 років, освіта вища, США), Ч. Гендерсон (60 років, освіта вища, США, 15 років мешкає у м. Кропивницький), Г. МакДевід (56 років, освіта вища, США, 3 роки мешкає у м. Київ).

Нами зроблено припущення, що кожен із розглянутих видів мовлення: читання й інтерв'ю як зразки підготовленого і спонтанного мовлення – будуть відрізнятися своїм специфічним набором вільних варіантів дифтонгів RP та GA, що дозволить виявити, якими модифікаціями фонетичних характеристик характеризується спонтанне мовлення порівняно з підготовленим. Слуховий аналіз цього дослідження полягав у тому, що експерти-викладачі фонетики англійської мови Центральноукраїнського педагогічного університету, які мають високий професійний рівень у галузі слухового аналізу, згідно з інструкцією, повинні були внести до протоколу всі варіанти кодифікованої вимовної норми, визначити більш поширені варіанти дифтонгів.

У результаті аналізу затранскрибованих текстів, які надавались кожному із 6 аудиторів, підраховано частотність того чи іншого варіанта дифтонга, яку було статистично оброблено, а отримані дані проаналізовано. Ураховуючи, що диктори виявляли спільні тенденції у вимові дифтонгів у власних назвах, у статті узагальнено інформацію про 6 дикторів.

Отже, на першому етапі експерименту носії британського й американського варіантів англійської мови начитували 48 речень, власні назви з

дифтонгами яких складають ядро ВФВ дифтонгів: речення були пред'явлені інформантам у графічній презентації, мета експерименту не розголошувалась його учасникам. Представлення інформантам саме речень, а не окремих власних назв із дифтонгами, які мають вільні варіанти вимови, зумовлено метою експерименту: інформанти не повинні були здогадатися про об'єкт дослідження. Речення були взяті з тлумачного словника "Cambridge Advanced Learner's Dictionary" (2003), а також інтернет-ресурсів.

Фонемний склад власних назв з ВФВ дифтонгів було піддано аудитивному аналізу, котрий полягав в ідентифікації фонемних сегментів власних назв, результати якого зіставлялися з варіантами фонемних структур, відображених у вимовному словнику Longman Pronunciation Dictionary (LPD 2008). Дані, які отримані в результаті аудитивного аналізу, підтверджують факт фонемного варіювання дифтонгів у фонемних структурах власних назв південноанглійської і загальноамериканської вимовних норм: більшість слів у реалізації носіїв RP та GA мають або дифтонг, або його вільний варіант – монофтонг, зафіксований у LPD–2008. Дані спеціальної літератури про звуження позицій вживання дифтонга /ue/ з південноанглійської вимовної норми підтвердилися нашим експериментальним матеріалом: у більшості випадків диктори вимовляють довгий монофтонг /o:/ замість цього дифтонга. Експериментальний матеріал також дозволив проаналізувати структурні особливості ВФВ дифтонгів обох варіантів у початковій та кінцевій позиціях у структурі власних назв, оскільки ці позиції вважаються важливими під час розгляду впливу фонетичних факторів на фонемну структуру слова, що регулюється закономірностями інформаційної структури слова (Зубкова, 1990:116), згідно з якими основна частина інформації групується на початку слова, отже, він пов'язаний із виведенням органів вимови із стану спокою та потребує зосередження уваги мовця, а кінець слова і його серединні відрізки вважаються надлишковими. Оскільки початок фонації вважається більш активним процесом, ніж її кінець, то і вимова звуків відрізняється більшою енергійністю, що підтверджено нашим експериментальним матеріалом: дифтонги британського варіанта менше варіюють у позиції абсолютного початку слова (RP – 6,4%; GA – 12%), ніж у позиції абсолютного кінця (RP – 16,5%; GA – 7,3%), але щодо дифтонгів американського варіанта спостерігаємо більше варіювання на початку слова (37,5% випадків це дифтонг /ei/, що найчастіше монофтонгізується

через економію мовленнєвих зусиль. Також слід відзначити, що дифтонги як фонемні із нестабільною артикуляцією варіюють в абсолютному кінці слова, оскільки тут відбувається послаблення артикуляції внаслідок повернення органів вимови у стан спокою, отже, найчастіше в кінцевій позиції в матеріалі дослідження варіюють центруючі дифтонги, які відсутні в інвентарі GA.

Вживання вільних фонемних варіантів слова Levantine, Michelangelo, Copenhagen / ai – i:, ei – i:/ у мовленні носіїв RP не підтверджується, оскільки всі диктори вимовляють дифтонг, про що також свідчить соціолінгвістичне опитування громадської думки Дж. Веллза щодо варіанта, якому англійці віддають перевагу, але у загальних назвах: 92% опитуваних вимовляють дифтонг і лише 2% опитуваних вимовляють монофтонг, причому в лексикографічних джерелах цей варіант позначається як варіант із обмеженою локалізацією. Опитування громадської думки в США засвідчило, що 64% респондентів також має дифтонг за більш розповсюджений варіант вимови, але у загальних назвах (LPD, 2000:200).

Аналіз варіантів слів у реалізації інформантів підтверджує дію тенденцій, які засвідчено на матеріалі лексикографічних джерел: тенденцію дифтонгів як складних сегментів до монофтонгізації, оскільки у більшості випадків диктори вимовляють монофтонги на місці дифтонгів. Необхідно відзначити, що помічено певне розходження між узусом і кодифікованою вимовною нормою, наприклад: вживання варіанта /a:/ в якості основного, у той час коли він не зафіксований у словнику вимови ані як основний, ані як менш поширений, що зумовлюється можливо, підтримкою фонологічної системи, тенденцією до централізації.

З метою виявлення специфіки вільного фонемного варіювання досліджувалась реалізація дифтонгів RP та GA в підготовленому мовленні, коли інформанти начитували текст публіцистичного стилю з нейтральною констатацією подій, а також як зразок спонтанного мовлення проводилося інтерв'ю, під час якого пропонувалось відповісти на низку запитань.

Як і передбачалось, кожен із розглянутих видів мовлення відрізняється своїм набором вільних варіантів дифтонгів RP та GA, оскільки у спонтанному мовленні мовець концентрує свою увагу на змістовній стороні висловлювання, а під час читання – на формальній стороні висловлювання. Зіставлення цих двох видів мовлення дало можливість простежити такі особливості реалізації дифтонгів залежно від форми або змісту висловлю-

вання: під час читання вимова дифтонгів майже всіх дикторів наближається до нормативної реалізації, тобто у більшості випадків реалізація дифтонга, що вимовляється, наближається до зафіксованої в словнику вимови як більш поширеної. Не відзначено жодного випадку появи варіанта дифтонга, якого б не було позначено у словнику як менш поширеного.

Більша варіативність вимови дифтонгів є типовою для ситуацій неофіційного спілкування – інтерв'ю, де до основних причин, що спричиняють збільшення варіативності, можна віднести такі позамовні чинники: а) зниження уваги до власного мовлення; б) прагнення до економії мовленнєвих зусиль (Polishchuk, 2000:7). У результаті дії цих чинників реалізація дифтонгів у спонтанному мовленні головним чином зумовлюється дією таких нормативно допустимих процесів, як елізія, редукція. На нашу думку, заслуговує на увагу той факт, що аналогічні процеси спрощення дифтонгів виявлені нами у процесі аналізу записів, зроблених професором фонетики Дж. Веллзом (University College London): “The Sounds of the International Phonetic Alphabet”, “Extracts from “Practical Phonetics” (60 хв.), але на прикладі загальних назв.

Отже, зіставляючи наведені в сучасних лексикографічних джерелах LPD–2008 варіанти нормативної реалізації дифтонгів у досліджуваних варіантах англійської мови з їхньою реалізацією в мовленні носіїв RP та GA, доходимо висновку, що фіксація фоноваріантів у вимовному словнику відображає повною мірою сучасну мовленнєву реальність, що також підтверджується автором останнього видання LPD-2000 Дж. Веллзом (LPD, 2000:XII; Wells:<http://www.phon.ucl.ac.uk>), який під час створення словника намагався врахувати вимовні уподобання більш ніж 2000 інформан-

тів – носіїв RP у Великобританії та 400 інформантів – носіїв GA у Сполучених Штатах Америки.

Висновки. Мовленнєва перевірка власних назв з ВФВ дифтонгів у фонемних структурах свідчить про те, що кодифікація як корелят вимовної норми на сучасному етапі її розвитку виявляє тенденцію до закріплення у вимовних словниках об'єктивно існуючої мовної норми з притаманними їй варіантами, про що свідчить аудитивний аналіз інформації носіїв RP та GA. Якщо розвиток мовної системи, а також норми як її корелята здійснюється через варіанти, то і зміни в кодифікації відбуваються шляхом кодифікації варіантів, вживаних освіченими носіями соціально-престижної вимовної норми. У процесі лінгвістичного аналізу експериментальних даних у вільному мовленні зафіксована елізія, редукція, спрощення.

У подальших наукових розвідках перспективним вбачається дослідження залежності варіювання дифтонгів від етнічної та гендерної приналежності мовців у мультикультурному середовищі, здійснення всебічного аналізу специфіки функціонування дифтонгів у фонемних структурах власних назв у канадському, австралійському та новозеландському вимовних стандартах англійської мови, що дозволить зробити остаточні висновки про вплив системи мови на процес вільного фонемного варіювання дифтонгів, а подальше дослідження, аналіз та лінгвістична інтерпретація англійських складних сегментів має як теоретичне, так і важливе практичне значення, оскільки дифтонгальна підсистема є важливою складовою вокалічної системи мови, без детального тлумачення якої неможливе встановлення повного інвентаря фонем, а недостатня увага до специфічних особливостей вказаної підсистеми створюватиме перешкоди на шляху до оволодіння нормами англійської вимови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вербицкая Л.А. Современное русское литературное произношение (теоретические проблемы и экспериментальные данные): автореф. дис... д-ра филол. наук: 10.02.01 / Ленинград. гос. ун-т. Ленинград, 1977. 43 с.
2. Гнатюк Е.В. Аллофонное варьирование согласных в коммуникативной перспективе высказывания: экспериментально-фонетическое исследование на материале австралийского варианта английского языка / дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19/ Санкт-Петербургский гос. ун-т, Санкт-Петербург 2009. 198 с.
3. Зубкова Л.Г. Фонологическая типология слова. Москва: Изд-во УДН, 1990. 256 с.
4. Поліщук Г. Варіювання британських дифтонгів у власних назвах (на матеріалі лексикографічних джерел). Наукові записки. Випуск 105(1). Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 2 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 513-518.
5. Поліщук Г.В. До питання про вплив системи мови на варіювання дифтонгів (на матеріалі лексикографічних джерел). Наукові записки. Сер.: Філологічні науки. 2020. Вип. 187. Кропивницький: Видавництво «КОД», С. 200-208.
6. Рослицька М. Семантичне варіювання власної назви як спосіб організації прецедентних імен у політичному дискурсі. Мова і суспільство. 2017. Вип. 8. С. 102–112.
7. Стериополо Е.И. Система гласных и ее реализация в речи (экспериментально-фонетическое исследование на материале немецкого языка): дис... д-ра филол. наук: 10.02.04 / Санкт-Петербургский гос. ун-т, Санкт Петербург, 1995. 422 с.

8. L. Hall-Lew, Z. Boyd Phonetic Variation and self-recorded Data. University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics. 2017. Vol. 23. Iss. 2. P. 85-95. URL: <https://repository.upenn.edu/pwpl/vol23/iss2/11>
9. Polishchuk A. Patterns of simplification of British English Diphthongs in Informal Speech: Proc. UNESCO International Conf. "At the Threshold of the Millennium [Linguapax – VIII]. Kyiv: Kyiv State Linguistic University, 2000. P. 7-12.
10. Wells J.C. Which pronunciation do you prefer: веб-сайт. URL: <http://www.phon.ucl.ac.uk/home>

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Longman Pronunciation Dictionary. J.C. Wells. Pearson Education Limited, 2000. Second ed. 870 p.
2. Longman Pronunciation Dictionary. J.C. Wells. Pearson Education Limited, 2008. Third ed. 922 p.
3. Cambridge Advanced Learner's Dictionary. Cambridge University Press, 2003. 1550 p.

REFERENCES

1. Verbitskaya L.A. Sovremennoe russkoe literaturnoe proiznoshenie (teoreticheskie problemy i eksperimentalnye dannye): [Contemporary Russian pronunciation (theoretical problems and experimental data)] Avtoref. dis... d-ra filol. nauk: 10.02.01 / Lenigrad. gos. un-t. L., 1977. 43 s. [in Russian]
2. Gnatyuk E.V. Allofonnoe varirovaniye soglasnykh v kommunikativnoy perspektive vyiskazyvaniya: eksperimentalno-foneticheskoye issledovaniye na materiale avstraliyskogo varianta angliyskogo yazyika/ [Allophonic variation of consonants in communicative perspective: experimental phonetic investigation based on Australian variant of the English Language] Dis. ...kand.filol.nauk. 10.02.19. Sankt-Peterburg, 2009. 198 s. [in Russian]
3. Zubkova L.G. Fonologicheskaya tipologiya slova [Phonological typology of the word] M.: Izd-vo UDN, 1990. 256 s. [in Russian]
4. Polishchuk H. Variuvannya brytanskykh dyftonhiv u vlasnykh nazvakh (na materialy leksykohrafichnykh dzherel) // [Variation of British diphthongs in proper names (a study of lexicographic sources)] Naukovi zapysky. Vypusk 105(1). Seriya: Filolohichni nauky (movoznavstvo): U 2 ch. Kirovohrad: RVV KDPU im.V. Vynnychenka, 2012. S. 513–518. [in Ukrainian]
5. Polishchuk H.V. Do pytannia pro vplyv systemy movy na variuvannya dyftonhiv (na materialy leksykohrafichnykh dzherel) [To the question of the impact of the system of language on free variation of diphthongs (a study of lexicographic sources)] Naukovi zapysky. Ser.: Filolohichni nauky. 2020. Vyp. 187. Kropyvnytskyi: Vydavnytstvo «KOD», S. 200-208. [in Ukrainian]
6. Roslytska M. Semantychne variuvannya vlasnoi nazvy yak sposib orhanizatsii pretsedentnykh imen u politychnomu dyskursi [Semantic variation of proper name as means of organization of precedent names in political discourse] Mova i suspilstvo. 2017. Vyp. 8. S. 102-112. [in Ukrainian]
7. Steriopolu E.I. Sistema glasnykh i ee realizatsiya v rechi (eksperimentalno-foneticheskoye issledovaniye na materiale nemetskogo yazyika) [The vowel system and its speech realization (experimental phonetical investigation in the German Language)] Dis... d-ra filol. nauk: 10.02.04. SPb., 1995. 422 s. [in Russian]

LIST OF LEXICOGRAPHIC SOURCES

1. Longman Pronunciation Dictionary. J.C. Wells. Pearson Education Limited, 2000. Second ed. 870 p.
2. Longman Pronunciation Dictionary. J.C. Wells. Pearson Education Limited, 2008. Third ed. 922 p.
3. Cambridge Advanced Learner's Dictionary. Cambridge University Press, 2003. 1550 p.